

ACCOUNTING CHALLENGES IN MANAGING COMMERCIAL DEBTS

PROVOCĂRI CONTABILE PRIVIND GESTIUNEA DATORIILOR COMERCIALE

DĂNILĂ Daniela, studentă, specialitatea: Contabilitate
Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: danila.daniela@ase.md

Abstract: *The management of commercial debts is an essential aspect of economic activity, having a direct impact on the financial stability of enterprises. This research analyzes the accounting challenges related to managing trade liabilities, highlighting their implications for financial reporting and tax obligations. The methodology used includes a documentary analysis of accounting and tax legislation, normative comparison, and the study of relevant sources, including scientific articles and specialized literature. The results obtained emphasize the difficulties in recognizing and adjusting the debts, the fiscal impact of their settlement, and the need for further clarifications within the regulatory framework. The study provides solutions for optimizing the accounting of trade commercial debts, contributing to the improvement of accounting practices and the development of a clearer perspective on this field.*

Keywords: *commercial debts, economic activity, financial reporting, tax obligations*

JEL CLASSIFICATION: M41

INTRODUCERE

Această cercetare este relevantă datorită impactului semnificativ pe care datoriile comerciale îl au asupra stabilității financiare a unei entități economice, influențând atât gestionarea fluxului de numerar, cât și relațiile cu partenerii de afaceri. O coordonare eficientă a acestor datorii este importantă pentru evitarea întârzierilor la plată, a penalizărilor și a posibilelor restricții comerciale care pot afecta stabilitatea financiară a companiei. Obiectivele principale ale cercetării vizează analiza procesului de recunoaștere și înregistrare contabilă a datoriilor comerciale, identificarea dificultăților întâmpinate în gestionarea acestora și evaluarea impactului fiscal al decontării obligațiilor comerciale. De asemenea, studiul urmărește să propună soluții contabile eficiente pentru optimizarea raportării financiare și a conformității cu reglementările în vigoare. Prin această abordare, cercetarea contribuie la dezvoltarea unor practici contabile mai clare și la consolidarea mecanismelor de gestionare a datoriilor comerciale în mediul economic actual. Metodologia utilizată pentru scrierea acestui articol include analiza documentară a legislației contabile și fiscale, compararea normativă și studiul surselor relevante, cum ar fi articole științifice și literatura de specialitate.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Conform punctului 45 din SNC „Capital propriu și datorii”, datoriile comerciale includ datoriile:

- 1) față de furnizori privind bunurile și serviciile procurate;
- 2) față de cumpărători privind avansurile primite în contul livrării ulterioare de bunuri și servicii;
- 3) față de locatori privind bunurile primite în leasing (SNC „Capital propriu și datorii”).

Evaluarea datoriilor comerciale se bazează întotdeauna pe documente justificative, precum facturi fiscale, procese-verbale de recepție, act de prestare a serviciilor, iar înregistrarea acestora se face la valoarea nominală. Evidența analitică a datoriilor comerciale se ține separat pentru fiecare furnizor și antreprenor, având în vedere atât momentul apariției acestora, cât și termenul de achitare.

Pentru centralizarea informațiilor referitoare la existența și evoluția datoriilor comerciale se utilizează conturile de pasiv specific, precum contul 521 „Datorii comerciale curente”, 522 „Datorii

curente față de părțile afiliate” și contul 523 „Avansuri primite curente” (Grigoroii et al., 2021). Pentru evidența datoriilor comerciale pe termen lung se utilizează conturile: 421 „Datorii comerciale pe termen lung”, 422 „Datorii față de părțile afiliate pe termen lung” și 423 „Avansuri primite pe termen lung”. Înregistrarea acestora se realizează conform principiului contabilității de angajamente, ceea ce presupune recunoașterea lor în momentul achiziției bunurilor sau primirii serviciilor. Astfel, simultan, are loc creșterea valorii activelor, a costurilor/cheltuielilor și a datoriilor (Planul general de conturi contabile, 2013).

Punctul 37 din SNC „Capital propriu și datorii” prezintă modalitățile de stingere a datoriilor (SNC „Capital propriu și datorii”), care pot fi prin:

1) achitare în numerar, care se poate realiza fie prin transfer bancar, confirmat de extrasul bancar și ordinul de plată, înregistrându-se formula contabilă Debit 521 „Datorii comerciale curente” Credit 242 „Conturi curente în monedă națională”, 243 „Conturi curente în valută străină”, 244 „Alte conturi bancare”, fie în numerar din casierie, validat prin dispoziția de plată, înregistrarea contabilă fiind Debit 521 „Datorii comerciale curente” Credit 241 „Casa”. De asemenea, plata poate fi efectuată prin titularul de avans, cu prezentarea decontului de avans și a documentelor justificative, prin întocmirea formulei contabile Debit 521 „Datorii comerciale curente” Credit 226 „Creanțe ale personalului” (cu acordarea anticipată a avansului), 532 „Datorii față de personal privind alte operații” (fără acordarea anticipată a avansului).

2) achitare prin avans acordat, care reprezintă plată efectuată pentru achiziții viitoare de bunuri, servicii sau lucrări. La decontarea acestora, se înregistrează o reducere simultană a datoriilor și creanțelor, prin formula contabilă Debit 521 „Datorii comerciale curente” Credit 224 „Avansuri acordate curente”.

3) înlocuire a unei datorii cu alta, mai exact prin contractarea unui credit care presupune utilizarea fondurilor primite de la bancă sau o organizație de creditare pentru achitarea obligațiilor existente. Astfel, suma împrumutată este înregistrată ca o nouă datorie pe termen lung sau scurt, în dependență de perioada pentru care a fost acordat creditul sau împrumutul, înlocuind datoria comercială inițială. Înregistrarea contabilă a acestei operațiuni este Debit 521 „Datorii comerciale curente” Credit 411 „Credite bancare pe termen lung”, 412 „Împrumuturi pe termen lung”, 511 „Credite bancare pe termen scurt”, 512 „Împrumuturi pe termen scurt”.

4) convertire a datoriei ca aport la capital social. Astfel, compensarea datoriilor comerciale cu creanțele unui creditor este posibilă dacă părțile au convenit explicit asupra acestei operațiuni. O astfel de compensare poate avea loc prin convertirea datoriei în aport la capitalul social, fiind înregistrată formula contabilă Debit 521 „Datorii comerciale curente” Credit 314 „Capital neînregistrat” (Lipcanu, 2024).

Ajustarea datoriilor comerciale recunoscute inițial are loc în cazul:

1) primirii reducerilor de preț de la furnizori. Dacă reducerea este aplicată înainte de facturarea mărfurilor, aceasta nu influențează înregistrările contabile, iar documentele reflectă valoarea mărfurilor la prețul final de vânzare, fără reducere. Ajustarea datoriilor comerciale ca urmare a reducerilor de preț acordate de furnizori după recepționarea bunurilor sau serviciilor se înregistrează contabil prin diminuarea datoriilor și creșterea veniturilor curente, Reducerea aplicându-se asupra sumei nete anterioare. Astfel, pentru acest caz se vor executa următoarele înregistrări contabile: Debit 521 „Datorii comerciale curente” la suma calculată a reducerilor aplicabile, Credit 5344 „Datorii față de buget privind TVA” la suma TVA calculată la reducerea bonificată, Credit 612 „Alte venituri din activitatea operațională” la suma veniturilor obținute în urma beneficierii de reducere.

2) returnării bunurilor procurate anterior. În acest caz, ajustarea se înregistrează prin reducerea simultană a datoriilor curente și a valorii activelor imobilizate sau circulante restituite, prin formula contabilă Debit „Active” Debit 5344 „Datorii față de buget privind TVA” Credit 521 „Datorii comerciale curente”, evidențiindu-se suma TVA aferentă activelor returnate, fiind inclusă în paranteze ().

3) corectării erorilor aferente valorii bunurilor procurate în anii precedenți. În cazul în care bunurile procurate în anii precedenți se află în gestiunea entității, se reflectă creșterea simultană a valorii activelor și a datoriilor curente, fie reducerea concomitentă a acestora. În cazul corectării erorilor privind valoarea serviciilor sau a bunurilor achiziționate în anii anteriori care nu mai sunt în gestiunea entității la momentul identificării erorilor, ajustarea se înregistrează fie prin diminuarea corecțiilor rezultatelor anilor precedenți și creșterea datoriilor curente prin formula contabilă Debit 331 „Corecții ale rezultatelor anilor precedenți” Credit 521 „Datorii comerciale curente”, fie prin reducerea datoriilor curente și majorarea corecțiilor rezultatelor anilor precedenți- Debit 521 „Datorii comerciale curente” Credit 331 „Corecții ale rezultatelor anilor precedenți” (SNC „Capital propriu și datorii”).

Nerespectarea termenelor contractuale pentru achitarea obligațiilor financiare determină apariția decontărilor comerciale cu termen expirat. Datoriile cu termen de prescripție expirat se referă la acele obligații neachitate de întreprindere în perioada stabilită față de furnizori pentru bunurile și serviciile achiziționate. Acestea sunt, de regulă, identificate în cadrul procesului de inventariere și trebuie recunoscute ca venituri atât în contabilitatea financiară, cât și în scopuri fiscale. Modul de inventariere a datoriilor este prezentat în compartimentul 10 al Regulamentului privind inventarierea nr. 60 din 29 mai 2012 (Regulamentul privind inventarierea, 2012). Potrivit acestui regulament, inventarierea datoriilor comerciale se efectuează cel puțin o dată pe an. Rezultatele acestora sunt înscrise în INV-10 „Lista de inventariere a creanțelor și datoriilor” în baza datelor din extrasele de cont confirmate de debitori sau creditori, iar în caz de neconfirmare - în baza documentelor primare. În cazul depistării datoriilor cu termen de prescripție expirat, se întocmește Nota informativă, cu indicarea explicațiilor persoanelor responsabile.

În prezent, recunoașterea veniturilor rezultate din decontarea datoriilor cu termen de prescripție expirat nu beneficiază de o reglementare detaliată în legislație și nu este suficient analizată în literatura de specialitate. Această situație generează multiple provocări în practica contabilă din Republica Moldova, ceea ce influențează exactitatea și conformitatea raportărilor financiare. De asemenea, documentarea corectă a procesului de decontare reprezintă un aspect esențial, întrucât lipsa unor proceduri standardizate poate duce la interpretări diferite și la incertitudini privind evidența contabilă. În plus, întreprinderile se confruntă cu dificultăți în înregistrarea acestor tranzacții în conturile contabile și în rapoartele financiare, aspect esențial pentru asigurarea transparenței și conformității cu normele contabile în vigoare. Nu în ultimul rând, analiza implicațiilor fiscale aferente decontării datoriilor cu termen de prescripție expirat este o provocare semnificativă, întrucât impactul asupra obligațiilor fiscale ale întreprinderii trebuie clar definit și gestionat corespunzător.

Recunoașterea acestor venituri presupune identificarea perioadei de gestiune în care trebuie înregistrate și reflectate în situațiile financiare.

Pentru o evidență corectă a decontării acestor datorii, întreprinderile pot utiliza următoarele documente primare și registre contabile:

- 1) procesul-verbal întocmit de comisia de inventariere;
- 2) listele de inventariere a creanțelor și datoriilor;
- 3) balanțele de verificare;
- 4) notele informative;
- 5) ordinul sau dispoziția conducătorului întreprinderii;
- 6) notele contabile aferente tranzacțiilor.

Astfel, procesul de decontare a datoriilor cu termen de prescripție expirat necesită o abordare clară și bine documentată pentru a asigura conformitatea contabilă și fiscală a întreprinderii.

Decontarea datoriilor cu termenul de prescripție expirat implică mai multe provocări fiscale esențiale, dintre care sunt recunoașterea sumelor decontate ca venituri impozabile și restabilirea TVA-ului aferent acestora. Conform articolului 18 lit. j) din Codul Fiscal, datoriile cu termenul de prescripție expirat sunt considerate venituri, cu excepția cazurilor în care datoriile provin din insolabilitatea întreprinderii contribuabile (Codul Fiscal, 1997). La calcularea venitului impozabil, nu

se impun ajustări suplimentare, deoarece sumele decontate sunt recunoscute ca venituri atât în contabilitatea financiară, cât și în scopuri fiscale.

În ceea ce privește restabilirea datoriilor decontate anterior, aceste sume urmează a fi tratate ca deduceri fiscale, deoarece constituie cheltuieli efectuate de întreprindere, iar conform art. 24 alineatul 1 din Codul Fiscal, cheltuielile de acest tip trebuie să fie deduse din venitul impozabil. Astfel, în cazul restabilirii datoriilor decontate anterior, se recunoaște o cheltuială, iar aceasta se deduce la calculul venitului impozabil (Codul Fiscal, 1997).

Un alt aspect important se referă la TVA-ul aferent datoriilor decontate. TVA-ul aferent acestor datorii trebuie restabilit în decontările cu bugetul, deoarece, la decontarea datoriilor, nu sunt respectate condițiile prevăzute de art. 102 alineatul 1 din Codul Fiscal, care stipulează că întreprinderii i se permite trecerea în cont doar a TVA-ului achitat sau care urmează a fi achitat furnizorilor care sunt plătitori de TVA (Codul Fiscal, 1997). Totuși, TVA nu trebuie restabilit în anumite cazuri, cum ar fi pentru avansurile primite, deoarece TVA-ul pentru avansuri se calculează și se achită la încasarea acestora, și pentru bunurile importate, pentru care TVA-ul este deja achitat la momentul completării declarațiilor vamale (Nederița, 2006).

O altă provocare vizează restabilirea datoriilor decontate anterior și posibilitatea trecerii în cont a TVA-ului aferent acestora. Codul Fiscal nu reglementează explicit această situație, ceea ce creează dificultăți pentru întreprinderi (Codul Fiscal, 1997). Totuși, TVA-ul aferent datoriilor restabilite ar trebui să fie pasibil de a fi trecut în cont, deoarece această sumă urmează să fie plătită furnizorilor și îndeplinește condițiile pentru deducere prevăzute de art. 102 din Codul Fiscal, întreprinderile având posibilitatea să deducă TVA-ul aferent datoriilor restabilite, pentru a reflecta corect tranzacțiile fiscale și a asigura conformitatea cu legislația fiscală (Codul Fiscal, 1997).

CONCLUZII

Gestionarea datoriilor comerciale reprezintă un aspect esențial al activității economice, având un impact direct asupra stabilității financiare a întreprinderilor. Studiul de față a evidențiat complexitatea înregistrării și achitării acestor datorii, precum și diversitatea metodelor de restructurare disponibile în cazul dificultăților financiare. În ciuda progreselor în domeniul contabilității financiare, există încă aspecte care necesită aprofundare, în special în ceea ce privește impactul noilor reglementări și adaptarea contabilității la provocările economice actuale. Astfel, această cercetare oferă un cadru teoretic și practic util pentru înțelegerea și optimizarea gestionării datoriilor comerciale, deschizând direcții viitoare pentru studii suplimentare asupra eficienței și sustenabilității strategiilor de restructurare.

REFERINȚE:

1. Codul Nr. 1163 din 24-04-1997, Cod Fiscal al Republicii Moldova.
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146721&lang=ro;
2. Grigori, L., & Lazari, L. (2021). *Contabilitatea întreprinderii*. ASEM
3. Lipcanu, M. (2024). Aspectele achitării și restructurării datoriilor comerciale. *International Student Scientific Conference, ISSC 2024 „Challenges Of Accounting For Young Researchers”* 8th edition, p. 254-256.
https://caae.ase.md/files/conferinte/issc/Culegere_ISSC_2024.pdf;
4. Nederița, A. (2006). Aspecte teoretice și aplicative ale contabilității veniturilor din decontarea datoriilor cu termenul de prescripție expirat. *Economica*, (4), 101-105. <https://irek.ase.md/xmlui/handle/1234567890/1251>;
5. Ordinul Nr. 60 din 29-05-2012 cu privire la aprobarea Regulamentului privind inventarierea.
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143758&lang=ro;
6. Planul general de conturi contabile publicat în Monitorul Oficial nr. 233-237/1534 din 22.10.2013.
<https://mf.gov.md/sites/default/files/legislatie/Planul%20general%20de%20conturi%20contabile.pdf>;
7. SNC „Capital propriu și datorii”. <https://www.contabilsef.md/ro-snc-capital-propriu-i-datorii-ruen-46669/>.

Coordonator științific: LAZARI Liliana, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: liliana.lazari@ase.md